

Dit
nummer
is voor
2 weken!

VISIE

24

Toeren langs de kust
en juttten op het strand

46

Nieuwe tv-serie over
opvoeding: *Hoe gaat
dat bij jullie thuis?*

HET WESTEN

12

Correspondent Lia van Bekhoven:

'Wat mij drijft? De angst om me te vervelen'

eo

Buiten adem komen we boven. Onder ons is Egmond aan Zee veranderd in een wirwar van miniatuurhuisjes, vóór ons strekt de zee zich uit als een blauwe, twinkellende deken. Op deze warme zomerochtend hebben we de 137 treden van de helderwitte J.C.J. van Speyk-toren – vernoemd naar zeeheld Jan van Speyk – getrotseerd. Want waar kun je een toertocht langs de kust beter beginnen dan in een hoge vuurtoren? “Het is noorderwind vandaag”, merkt onze gids Henk Biesboer monter op, terwijl hij naar het windmolenpark in de verte tuurt. “Dus je kunt ver kijken.” Op dat moment voorzien we nog niet dat ons kustavontuur ons zal leiden langs wonderlijke reddingsverhalen, een juttocht en – als ‘kers’ op de taart – een boete. Maar daarover later meer.

Tegen de ebstroom in

Henk wijst naar beneden. Op het strand staat een soort noodgebouw, met daarnaast de bekende felrood-gele vlag. “Van daaruit surveilleert de reddingsbrigade op het strand en in de branding, om te voorkomen dat zwemmers te ver in zee gaan.” Hij plaatst zijn hand boven zijn gebruinde gezicht, knijpt zijn ogen tot spleetjes en kijkt geconcentreerd langs de waterlijn. Dan, weer ontspannen: “De zee heeft nu weinig golfslag, maar ik weet dat hier recht voor de strandpost een mui zit. Voor de kust van Egmond ligt namelijk een rij zandbanken. Nu is het vloed en liggen ze onder water. Maar bij afgaand tij zoekt het water een weg terug en slijt het geulen in de zandbanken: zo ontstaat een mui. Hoe je die herkent? Waar de golven niet rollen en het water stil is, zit een mui. Mensen gaan vaak juist daar zwemmen, omdat het water daar zo lekker rustig lijkt. Maar schijn bedriegt. Zo heeft de reddingsbrigade zelfs een keer een hele schoolklas uit het water gered.”

Schouderophalend: “En dat terwijl er eigenlijk nog niets aan de hand is als je in de ebstroom terechtkomt: je kunt je beter een stukje laten meevoeren. Als je voelt dat de stroming minder sterk wordt, zwem je er zijdelings – evenwijdig aan het strand – uit, en kom je achter de zandbank uit. Vaak hoeft je dan maar tien meter te zwemmen en kun je alweer staan. Helaas weten veel mensen dat niet en zwemmen ze tegen de stroom in. Tja, dat red je niet.”

Oudste actieve vuurtoren

“Maar dit gaat nog niet over de vuurtoren, natuurlijk”, glimlacht Henk. Hij kiept een

groot raam open en meteen vult een verfrissend zeebriesje de ruimte. “We staan nu in de Noordertoren, want Egmond aan Zee had vanaf 1834 oorspronkelijk twee vuurtorens. Maar dat leverde verwarring op voor de scheepvaart, omdat IJmuiden tientallen kilometers verderop ook twee vuurtorens heeft. Daarom doofde het licht van de zuidertoren nog in diezelfde eeuw en is het bouwwerk gesloopt. Deze Noordertoren is sinds 1990 niet meer

‘De reddingsbrigade heeft zelfs een keer een hele schoolklas uit het water gered’

bemand, maar werpt nog altijd zijn licht over de Noordzee. Hij is daarmee een van de oudste nog actieve vuurtorens van Nederland.” Aan de muur boven het oude kantoortje van de lichtwachter hangt een lamp, niet veel groter dan een hand. “Zo’n lamp bevindt zich ook boven ons in het lichthuis”, legt Henk uit. “Rondom de lamp zit een prisma, een soort vergrootglas. Dat zorgt ervoor dat het licht achttien zeemijlen ver schijnt – meer dan dertig kilometer. En hij draait niet rond, maar knippert: vijf seconden aan, vijf seconden uit. Een zeevaarder weet dan dat het om de vuurtoren van Egmond aan Zee gaat, want elke vuurtoren heeft een eigen ritme.”

Onbegonnen klus

Heel af en toe wordt de toren ook gebruikt door de KNRM, de Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij. “Maar dat gebeurt sporadisch, hoor”, zegt Henk, terwijl we via de wenteltrap weer tree voor tree afdalen naar zeeniveau. “Waar de reddingsbrigade vooral op het strand surveilleert, rukt de KNRM alleen uit bij meldingen – meestal verder op zee. Een zwemmer zoeken vanaf de toren is dan natuurlijk een onbegonnen klus.” De gepensioneerde Henk is vrijwilliger bij de KNRM, dus hij kan het weten. Midden op de trap houdt hij stil en draait zich om. “Zullen we anders nog even langs het KNRM-boothuis lopen? Dan kun je de reddingsboot zien.” Even later staan we naast de imposante ‘Adriaan Hendrik’. Omdat Egmond aan Zee geen haven heeft, vormt de boot in combi-

natie met de gele 'trekkerbootwagen' op rupsbanden een rijdend reddingsstation. Als de pieper gaat, verlaten de opstappers – zoals de bemanningsleden van de reddingsboot officieel heten – in allerijl hun werk en zijn ze binnen een kwartier op zee.

'Hij brulde het uit'

Een reddingsactie uit 2013 zal Henk nooit vergeten. "We kregen een melding dat er een vliegtuigje boven zee van de radar was verdwenen. Het ging om een Cessna van een bedrijfje dat foto's maakt van zeeschepen bij spectaculaire weersomstandigheden. Op die bewuste dag zouden ze vijftig kilometer uit de kust een zeeschip fotograferen, maar eenmaal op locatie belandden ze in dichte mist. Omdat de piloot dacht dat hij in de wolken vloog, besloot hij eronder te duiken: hij raakte een golf en sloeg over de kop."

Henk leunt tegen de reddingsboot: "Ik ben te oud om opstapper te zijn, dus ik bleef als vrijwilliger fondsenwerving en pr op het strand om de toestromende pers op de hoogte te houden. Wat bleek? De fotograaf – de enige passagier van het vliegtuigje – leefde nog. In zijn overlevingspak zat een baken dat zijn positie doorgaf, en zo heeft de reddingsboot van IJmuiden hem gevonden. Tweeënhalf uur heeft hij in het koude zeewater gedobberd. Hij brulde het uit. Niet omdat hij bang was dat ze voorbij zouden varen, maar van pure ellende en opluchting tegelijk. De opstappers van onze boot hebben de piloot gevonden – hij leefde niet meer. Aangeslagen zag ik ze terugkeren op het strand." Na een lange stilte: "Een paar maanden later belde de fotograaf me: of hij mocht langskomen met de weduwe van de piloot. De fotograaf had zijn leven te danken aan de KNRM. Sindsdien hebben we altijd contact gehouden."

Oer-Hollandse uitsmijter

Na alle zeeverhalen zijn we toe aan een stevige lunch. "Hebben jullie een typisch Egmonds gerecht?" vragen we aan de ober van Grand Café Het Wapen van Egmond. Ze gaat te rade bij haar manager, maar moet ons alsnog het antwoord schuldig blijven. Dan maar een oer-Hollandse uitsmijter. Vanaf het zonovergoten terras valt ons oog op een spandoek bij de boekwinkel tegenover ons: 'Koop hier een dagkaart voor het Noordhollands Duinreservaat.' Daar hoeven we niet lang over

na te denken. Zodra we onze lunch achter de kiezen hebben, huren we een tandem bij de dichtstbijzijnde fietsenzaak en... vallen we eerst tientallen keren van de fiets voordat we ontdekken hoe je zo'n stalen ros temt. Maar als we eenmaal slingerend door het ruige duinlandschap langs de wilde paarden toeren, zijn we dat allang weer vergeten. Wat is het hier mooi!

Mondkapjes, peuken en bierdoppen

De goedlachse Annemiek Boot wacht ons op voor ons volgende toeronderdeel, deze keer op het Zandvoortse strand. Het is niet moeilijk om haar te vinden tussen alle badgasten: ze draagt een kanariegeel shirt en tuinhandschoenen, en heeft een grote emmer in haar hand: we gaan strandjutten met de *beach clean up*-stichting Juttersgeluk. De acht andere jutters van vandaag lopen al tientallen meters voor ons uit, allemaal herkenbaar aan hun zwarte emmers. "Mondkapjes, peuken, bierdoppen en ga zo maar door: we halen alles van het strand wat er niet thuishoort", legt

'Gelukkig hebben de Duitsers dit kerkje laten staan'

Annemiek uit. "Ik loop meestal langs de vloedlijn: het hoogste punt waar de zee vannacht is geweest." Ineens gaat ze door haar knieën en pulkt ze een scherp plastic uit het zand tevoorschijn. "Ooit was dit een dop, maar onder invloed van zon, zout en golven is het verweerd en uit elkaar gevallen. Helaas verteert plastic niet: het wordt alleen kleiner en kleiner. En juist die kleine stukjes zijn schadelijk, omdat dieren ze opeten."

Vrolijk gele zeepbakjes

Annemiek nam drie jaar geleden namens stichting Juttersgeluk het initiatief voor een juttersgroep in Zandvoort – en ze is er nooit meer mee gestopt. Sinds vorig jaar werkt ze zelfs voor de organisatie. Juttersgeluk bestrijdt niet alleen de plastic soep in zee, maar creëert ook nieuwe producten van strandafval. Na het scheiden van de juttersvondsten – stukjes visnet, rietjes, peuken, klein en groot plastic verdwijnen allemaal in een aparte emmer – gaan we later die ochtend met haar mee naar de

kleine *upcycle* werkplaats van Juttersgeluk. Op de werkbank ligt een siliconen mal, waarin ze de dag ervoor gesmolten plastic korrels heeft gegoten. Met een geconcentreerde blik trekt ze de siliconen bakvorm voorzichtig los van het plastic. Geleidelijk komen er vrolijk gele zeepbakjes tevoorschijn met het opschrift *Our way to a cleaner Zandvoort* ('Onze weg naar een schoner Zandvoort').

"Het plastic voor deze bakjes komt van een losgeraakte gele boei – die smelt waanzinnig!" vertelt ze enthousiast. "En een andere keer vermalen en smelten we visnetten. Daar ontstaan dan weer zeegroene zeepbakjes uit. Elke keer is het resultaat een verrassing, dat maakt werken met plastic zo leuk." Ze lacht als ze onze verbaasde blikken ziet: "We heten niet voor niets Juttersgeluk: plastic is óók een heel goede grondstof. Maar dat eenmalige gebruik van plastic, daar moeten we echt vanaf. Zo was ik nu mijn haar met een shampoo-bar – die ik in het zeepbakje bewaar – en gebruik ik deodorant uit een blikje. Het scheelt misschien maar een klein beetje plastic afval,

maar elk stapje helpt. Daar ben ik me door het jutten bewust van geworden."

Poreuze bakstenen

Aan het eind van de middag komen we aan bij het pittoreske Vredeskerkje in de duinen van Bergen aan Zee. Meer dan een eeuw geleden stichtte de burgemeestersvrouw van Bergen het als 'kerkje voor allen'. Nu staat haar achterkleindochter, Valti Wiebenga-van Reenen, ons al op te wachten voor de wijdopen kerkdeuren. Zodra we hebben kennism gemaakt, steekt ze van wal: "Willen jullie in het artikel ver-

'Ik gebruik nu deodorant uit een blikje'

melden dat we dit gebouw bekostigen met rouw- en trouwdiensten?" Haar zonnige gele jurk contrasteert met haar bezorgde blik. Ze wijst naar de buitenmuren: "Twee jaar geleden vierden we nog het 100-jarig bestaan, en kijk nu eens: er komt zout vocht naar buiten. De bakstenen zijn helemaal poreus. We hebben een steenpatholoog – een steendokter – om advies gevraagd: de muren moeten waarschijnlijk helemaal vervangen worden. Anderhalve ton kost dat. En als stichting hebben we slechts een schamele vijftienduizend euro. Ik lig er wakker van. Maar kom mee naar binnen, dan zie je zelf hoe ontroerend mooi dit kerkje is." In het kleine voorportaal hangt een embleem met het portret van de stichteres, Marie Amalie Dorothea van Reenen-Völter (1854-1925). Daaronder staat: 'Dit kerkje is uit dankbaarheid voor Gods hulp gebouwd, opdat het een band van liefde moge vormen voor de bewoners van Bergen aan Zee.' De 70-jarige Valti volgt onze blik en knikt: "Ja, mijn overgrootmoeder wilde vrede brengen met dit kerkje. Daarom liet ze in de nadagen van de Eerste Wereldoorlog bewust een Duitser, Engelsman, Nederlander en Belg elk een deel van het houtsnijwerk van de kansel vervaardigen."

'Met hulp van de Allerhoogste'

Mevrouw Van Reenen – zoals iedereen de markante en ondernemende vrouw nog steeds respectvol noemt – was niet

Zien

Waan je op het strand, maar dan wel in 1881! Want als je het Haagse Museum Panaroma Mesdag binnenstapt, sta je opeens midden in het grootste schilderij van Nederland. De beroemde kunstschilder Hendrik Willem Mesdag schilderde een Schevenings zeegezicht op een cilindervormig schildersdoek van zo'n 14 meter hoog en met een omtrek van 120 meter.

Proeven

Probeer eens de kaas van de St. Adelbertabdij in Egmond. De benedictijner vader abt Thijs ontwikkelde samen met een lokale kaasboerderij twee kazen – een abdijskaas met mosterd-peper en een honingklaver abdijskaas –, die exclusief in de kloosterwinkel worden verkocht.

W Abdijskaas.nl

Doen

Iets om alvast naar uit te zien in de herfst: de Fjoertoer in Renesse (24 september) en Egmond aan Zee (25 en 26 november). Bij dit evenement wandel je over het strand en door de duinen langs een kunstig en sprookjesachtig lichtjesparadijs.

W Fjoertoer-renesse.nl
Fjoertoeregmond.nl